

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 22.11.2017.
COM(2017) 690 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOJ SREDIŠNJOJ BANCI, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I
SOCIJALNOM ODBORU, ODBORU REGIJA I EUROPSKOJ INVESTICIJSKOJ
BANCI**

Godišnji pregled rasta za 2018.

1. UVOD

Europsko gospodarstvo jača u promjenjivom političkom okruženju. Rast se povećao iznad očekivanja, nezaposlenost se smanjila, ulaganja se oporavljaju, a stanje javnih financija se poboljšava. U proteklih 18 tromjesečja gospodarstvo EU-a i gospodarstvo europodručja stabilno je raslo u uvjetima oporavka koji postaje zamjetan u svim državama članicama. Zaposlenost raste te je u drugom tromjesečju 2017. zabilježeno rekordnih 235,4 milijuna zaposlenih. Od stupanja na dužnost aktualne Komisije u EU-u je otvoreno 8 milijuna novih radnih mjesta, od čega 5,5 milijuna u europodručju¹. Sadašnja stopa nezaposlenosti od 7,5 % u EU-u i 8,9 % u europodručju najniža je u proteklih devet odnosno osam godina. U padu je i dugotrajna nezaposlenost i nezaposlenost mladih. Javne financije znatno su se poboljšale, a ulaganja se polako oporavljaju. Tim pozitivnim kretanjima doprinijele su strukturne politike te poticajne makroekonomske politike.

Taj zamah EU-u otvara mogućnost za ponovno oživljavanje trajne gospodarske i socijalne konvergencije. Međutim, iako sve države članice bilježe pozitivan rast, ne nalaze se sve u istoj fazi ciklusa niti na istoj razini u odnosu na proizvodnju i zaposlenost prije krize. Još uvijek ima 18,9 milijuna nezaposlenih, ulaganja su i dalje preniska, plaće nedovoljno rastu, tržište rada stagnira, a prema predviđanjima temeljna će inflacija i dalje biti niska. U pojedinim državama članicama rast je usporen zbog visoke razine duga. Postoji prostor za poticanje daljnjeg oporavka, osobito s pomoću strukturnih reformi kojima se stvaraju uvjeti za poticanje ulaganja i povećanje rasta realnih plaća u korist domaće potražnje, što će pridonijeti unutarnjem i vanjskom uravnoteženju u europodručju.

Treba nastaviti napore na provedbi reformi koje su u tijeku. Potrebno je provesti i dodatne strukturne reforme kako bi europsko gospodarstvo postalo stabilnije, uključivije, produktivnije i otpornije. Europska gospodarstva i društva moraju postati manje osjetljiva na šokove i sposobnija na njih odgovoriti te moraju biti spremnija za prilagodbu dugoročnim strukturnim promjenama te znati iz njih izvući korist. Kako bi se to postiglo, potrebno je gospodarskim, financijskim i fiskalnim politikama osigurati makroekonomsku stabilnost te unutarnje i vanjske šokove svesti na najmanju moguću mjeru. Za što produktivniju upotrebu resursa ključna su učinkovita i fleksibilna tržišta proizvoda, rada i kapitala. Povećanje produktivnosti ovisi o ulaganjima, inovacijama, obrazovanju i stručnoj radnoj snazi. Građane treba osposobiti kako bi mogli iskoristiti prilike koje im se pružaju tijekom cijelog radnog vijeka i ujedno im osigurati odgovarajuću socijalnu zaštitu na koju će se moći osloniti ako im bude potrebna. Države članice trebale bi do sredine 2018. poduzeti odgovarajuće mjere za provedbu Preporuke vijeća o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle², u skladu s obvezom preuzetom kada je preporuka donesena u prosincu 2016.

Fiskalnim se politikama mora uspostaviti odgovarajuća ravnoteža između osiguravanja održivosti javnih financija, osobito smanjivanjem visokih udjela duga, i potpore gospodarskom oporavku. Niskim troškovima financiranja vlade se mogu potaknuti da daju prednost kvalitetnim programima ulaganja. Prioritet bi i dalje trebalo biti smanjenje visoke razine duga i ponovna uspostava fiskalnih rezervi. Vlade trebaju poboljšati održivost svojih javnih financija, osobito u slučaju visokih udjela duga. To bi se moglo postići zatvaranjem

¹ Neto promjena zaposlenosti između 2014. T3 i 2017. T2.

² SL C 484 od 24.12.2016.

praznina u poreznim zakonima ili boljim usmjeravanjem potrošnje. I dalje je ključno poboljšanje kvalitete sastava javnih financija.

Gospodarska kriza naglasila je važnost poboljšanja i dovršetka strukture ekonomske i monetarne unije (EMU) u korist EU-a u cjelini. Puno je toga učinjeno tijekom krize, primjerice uspostava Europskog fiskalnog odbora i osnivanje nacionalnih odbora za produktivnost. Međutim, još uvijek postoje nedostaci, kako je navedeno u Komisijinu Dokumentu za razmatranje o produbljivanju ekonomske i monetarne unije³. Komisija će u prosincu 2017. predložiti sveobuhvatan paket mjera koje bi trebale pridonijeti tome da EMU postane otporniji, demokratičniji i učinkovitiji.

U ovom Godišnjem pregledu rasta utvrđuju se gospodarski i socijalni prioriteti za Europsku uniju i njezine države članice za sljedeću godinu. „Trokut uspješnosti”, koji se sastoji od poticanja ulaganja, provedbe strukturnih reformi te osiguravanja odgovornih fiskalnih politika, počeo je davati rezultate. Taj bi se pristup trebao nastaviti s obzirom na različite faze gospodarskog ciklusa u kojima se nalaze države članice. Strukturne reforme usmjerene na poboljšanje tržišta rada i socijalnih politika trebale bi pomoći radnicima da steknu potrebne vještine te potaknuti jednake mogućnosti na tržištu rada, pravedne radne uvjete, povećanje produktivnosti rada koje će omogućiti rast plaća te održive i primjerene sustave socijalne zaštite. Kao smjernica trebao bi poslužiti europski stup socijalnih prava koji je nedavno potvrđen na sastanku na vrhu o socijalnim pitanjima u Göteborgu zajedničkom izjavom⁴ institucija EU-a. Pravedni i učinkoviti porezni sustavi i sustavi naknada te učinkovite i moderne javne institucije, po mogućnosti poduprte strukturama e-uprave, imaju ključnu ulogu u stvaranju uravnotežene i sveobuhvatne kombinacije politika te bi trebali biti prioritet.

Smjernice politike iz ovog Godišnjeg pregleda rasta sastavljene su na temelju brojnih doprinosa. Utvrđene su u bliskoj suradnji s javnim tijelima i socijalnim partnerima, a temelje se na govoru predsjednika Junckera o stanju Unije 2017., europskom stupu socijalnih prava, Bijeloj knjizi o budućnosti Europe⁵ te pet dokumenata za razmatranje koji su uslijedili nakon donošenja Bijele knjige⁶. Pri izradi smjernica u obzir su uzete rasprave s Europskim parlamentom, Vijećem, drugim institucijama EU-a, nacionalnim parlamentima i socijalnim partnerima. Godišnji pregled rasta prati preporuka za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja⁷, izvješće o mehanizmu upozoravanja⁸, komunikacija o nacrtima proračunskih planova koje su dostavile države članice europodručja⁹, prijedlog za izmjenu smjernica za zapošljavanje¹⁰ kako bi se osigurala usklađenost s europskim stupom socijalnih prava te nacrt zajedničkog izvješća o zapošljavanju¹¹.

Europski stup socijalnih prava

³ COM(2017) 291.

⁴ Dokument Vijeća 13129/17.

⁵ COM(2017)2025.

⁶ COM(2017) 206, COM(2017) 240, COM(2017) 291, COM(2017) 315, COM(2017) 358.

⁷ COM(2017) 770.

⁸ COM(2017) 771.

⁹ COM(2017) 800.

¹⁰ COM(2017) 677.

¹¹ COM(2017) 674.

Europski parlament, Vijeće i Komisija potvrdili su 17. studenoga 2017. europski stup socijalnih prava u izjavi potpisanoj na sastanku na vrhu za pravedno zapošljavanje i rast. Njime se utvrđuje 20 ključnih načela i prava koja se odnose na jednake mogućnosti i pristup tržištu rada, pravedne radne uvjete te socijalnu zaštitu i uključenost.

U europskom stupu socijalnih prava navode se načela i prava koja su ključna za pravedna i funkcionalna tržišta rada i sustave socijalne skrbi u Europi 21. stoljeća. Stup je osmišljen kao smjerokaz za obnovu konvergencije prema boljim radnim i životnim uvjetima, izravno je inspiriran mnoštvom dobrih praksi iz cijele Europe i temelji se na čvrstom europskom i međunarodnom pravnom okviru.

Načela i ciljevi europskog stupa socijalnih prava poslužit će kao referentna točka za daljnju provedbu europskog semestra za koordinaciju politika. Ta su načela i ciljevi već uzeti u obzir u nacrtu zajedničkog izvješća o zapošljavanju i prijedlogu novih smjernica za zapošljavanje koji prate ovaj godišnji pregled rasta. Komisija će s tim radom nastaviti u analizi koja će biti uključena u buduća izvješća po državama članicama te izradu preporuka po državama članicama u okviru ciklusa europskog semestra 2018.

2. POTICANJE ULAGANJA RADI PODUPIRANJA OPORAVKA I POVEĆANJA DUGOROČNOG RASTA

Porast ulaganja i poboljšanje uvjeta za potrošnju pozitivno se odražavaju na domaću potražnju. Veći gospodarski optimizam među građanima i poduzećima znak je da se oporavak učvrstio. Poboljšana financijska situacija kućanstava, zajedno s padom nezaposlenosti, pridonosi rastu potrošnje. Međutim, potrebne su dodatne mjere kako bi se omogućila ulaganja te kako bi se u budućnosti povećala gospodarska proizvodnja, osobito usredotočivanjem na održive projekte s dugoročnijim gospodarskim koristima.

Ulaganja koja pridonose povećanju produktivnosti ključna su za osiguravanje perspektive budućeg rasta. Ciljana ulaganja u područjima kao što su infrastruktura, obrazovanje, osposobljavanje, zdravlje, istraživanje, digitalne inovacije i kružno gospodarstvo mogu pridonijeti rastu produktivnosti i rastu zapošljavanja. Međutim, treba spriječiti stvaranje balona koji mogu nastati zbog nedjelotvorne raspodjele resursa. Kao što je postalo vidljivo tijekom gospodarske krize, to je osobito važno u europodručju čija su gospodarstva financijski povezanija i podložnija većim učincima prelijevanja. Pritom od pomoći može biti jači mikrobonditetni i makrobonditetni nadzor.

Simetričnije uravnoteženje unutar europodručja pridonijelo bi poboljšanju ulagačkog okruženja. Iako je potrebno da sve države članice uklone prepreke ulaganjima, države europodručja koje imaju velik suficit tekućeg računa trebalo bi poticati da ulažu jer će to pridonijeti uravnoteženju. Kako bi mogli ulagati, privatni ulagači traže okruženje povjerenja i sigurnosti. Obnovljenom strategijom industrijske politike EU-a¹² potaknut će se daljnja privatna ulaganja poticanjem usvajanja novih digitalnih i ključnih razvojnih tehnologija te smanjenjem postojeće neravnoteže između rizika i povrata.

Poticanje ulaganja s pomoću reformi

¹² COM(2017)479.

Države članice trebale bi nastaviti reforme kako bi potaknule ulaganja iskorištavanjem javnih sredstava za mobiliziranje privatnih ulaganja i poboljšanjem poslovnog okruženja. To bi pridonijelo jačanju gospodarske otpornosti i pozitivno utjecalo na dugoročnu gospodarsku konvergenciju i smanjenje socijalnih nejednakosti. Reforme bi trebale biti usmjerene na poboljšanje poslovnog okruženja, pojednostavnjenje poreznog sustava i stvaranje poreznog sustava povoljnog za ulaganja, povećanje učinkovitosti javne uprave i uklanjanje nefleksibilnosti na tržištima proizvoda i rada.

Snažnije i učinkovitije javne institucije ključne su za izgradnju otpornih gospodarskih struktura povoljnih za ulaganje i rast, uz puno poštovanje vladavine prava. Plan ulaganja za Europu pokazao je da je upotreba sredstava EU-a djelotvornija u državama članicama s jakim strukturama koordinacije i planiranja. Te su zemlje obično uspješnije u osiguravanju stabilnog portfelja projekata. Treba ojačati strukture za planiranje i koordinaciju te smanjiti administrativno opterećenje za ulagače. Zemlje s učinkovitijim institucijama također su manje izložene nestabilnosti rasta i naglom padu proizvodnje. Primjerice, djelotvoran pravosudni sustav potiče poslovanje jer olakšava izvršenje ugovora i pridonosi borbi protiv korupcije. Korupcija je u nekim državama članicama prepreka ulaganjima te stvara nesigurno poslovno okruženje, usporava procese te ulagačima može prouzročiti dodatne troškove. Vladavina prava i poboljšanje neovisnosti, kvalitete i učinkovitosti pravosudnih sustava ključni su za stvaranje poticajnog poslovnog okruženja¹³. Djelotvorni stečajni okviri omogućuju restrukturiranje i likvidaciju neodrživih poduzeća. Države članice u kojima je to potrebno moraju raditi na postupnom poboljšanju svojih institucija.

Povezanost financijskih tržišta i dalje znatno zaostaje za drugim usporedivim gospodarstvima. To je osobito važno u europodručju u kojemu ključnu ulogu ima podjela rizika s privatnim sektorom s obzirom na nepostojanje deviznog tečaja unutar područja te s obzirom na znatnu javnu podjelu rizika. Potreban je brži napredak prema dovršetku bankarske unije u kojoj se smanjenje rizika odvija usporedno s podjelom rizika. Makrofinancijska stabilnost znatno bi se ojačala donošenjem zajedničkog mehanizma zaštite za jedinstveni fond za sanaciju i zajedničkog sustava osiguranja depozita te regulatornih mjera koje je Komisija predložila u studenome 2016. te smanjenjem razine nekvalitetne imovine koja potječe iz kriznog razdoblja. Nakon dovršetka bankovne unije i unije tržišta kapitala stvorit će se potrebni uvjeti za intenzivnije pružanje prekograničnih financijskih usluga i bolju apsorpciju šokova u europodručju.

Jači gospodarski rast i mjere poduzete na razini pojedinih država doveli su do znatnog poboljšanja kvalitete imovine banaka u više država članica. Općenito gledano razina loših kredita se smanjuje, no i dalje je visoka u više zemalja članica te je bankama, osobito onima malima i srednjima, prepreka u ostvarivanju profitabilnosti. Kao posljedica toga otežano je financiranje realnoga gospodarstva. Potrebno je hitno provesti akcijski plan o lošim kreditima dogovoren u srpnju 2017.

Unija tržišta kapitala ima znatan potencijal za poboljšanje pristupa alternativnim, potencijalno jeftinijim izvorima financiranja. Njome bi se ojačala sposobnost ublažavanja šokova u europodručju zahvaljujući prekograničnom vlasništvu financijske imovine. Njezin će uspjeh ovisiti o stupnju političke predanosti Europskog parlamenta i država članica te o tome kako će sudionici na tržištu koristiti dostupne mogućnosti financiranja i ulaganja.

¹³ Godišnji Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u sadržava podatke o tim elementima kako bi se poboljšala djelotvornost nacionalnih pravosudnih sustava.

Postoji potreba za osiguranjem veće transparentnosti u pogledu tokova kapitala. Komisija je nedavno predložila nova pravila o transparentnosti za posrednike koji osmišljavaju i promiču aranžmane poreznog planiranja za svoje klijente¹⁴. Time će se pomoći u rješavanju problema izbjegavanja plaćanja poreza. Do kraja 2017. EU bi trebao raspolagati zajedničkim popisom nekooperativnih jurisdikcija koji će poslužiti kao snažniji instrument za poduzimanje mjera protiv trećih zemalja koje ne postupaju u skladu s pravilima. Osim toga, Komisija će se nastaviti zauzimati za poboljšanje međunarodnog poreznog okvira kako bi se osiguralo pravedno i djelotvorno oporezivanje poduzeća u cijelom svijetu te kako bi se zaštitile porezne osnovice država članica.

Da bi svi od njih imali koristi, trgovina i ulaganja moraju biti otvoreni, pravedni i uzajamno korisni te se temeljiti na ravnopravnim uvjetima. Komisija vodi niz ambicioznih trgovinskih pregovora radi otvaranja novih tržišta kao ključnih pokretača zapošljavanja i rasta na domaćem tržištu te radi osiguravanja poštovanja pravila u globalnoj trgovini. U tijeku su i naponi za reformu instrumenata trgovinske zaštite kako bi se EU-u omogućilo da učinkovito i brzo odgovori na nepravedne trgovinske prakse i narušavanja tržišta. Predložila je i europski okvir za provjeru izravnih stranih ulaganja¹⁵ iz razloga sigurnosti ili javnog reda.

Ulaganja koja pridonose održivosti okoliša mogu potaknuti produktivnost u cijelom gospodarstvu zahvaljujući većoj učinkovitosti resursa te manjim ulaznim troškovima uz istodobno smanjenje vanjskih troškova i učinaka. Podupiranjem prelaska na kružno gospodarstvo stvorit će se nova radna mjesta u području inovativnih usluga i usluga održavanja i popravka te u području oblikovanja i proizvodnje novih, održivijih proizvoda. Među tim posebnim područjima mogu biti javna nabava, ulaganja u infrastrukturu za gospodarenje otpadom i vodom, gradnja, kritične sirovine, biogoriva te biokemijski proizvodi.

Korištenje mogućnosti proračuna EU-a i nacionalnih proračuna

Tijekom gospodarske i financijske krize, kada su nacionalni proračuni bili izloženi velikom pritisku, proračun EU-a pokazao se snažnim instrumentom za podupiranje ulaganja u koheziju, povezivost EU-a (promet, energija, digitalni sektori), inovacije, okoliš i potporu malim i srednjim poduzećima. U nekim je državama članicama bio ili je još uvijek glavni izvor ulaganja. Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) imao je važnu ulogu u ubrzavanju privatnih ulaganja. To je pokazalo da je proračun EU-a u stanju brzo odgovoriti na nove izazove te stvoriti znatan učinak financijske poluge¹⁶. Istodobno, uvođenje tih fondova pokazalo je da se njihov stvarni učinak neće ostvariti ako se ne uklone i ostale prepreke.

Od studenoga 2017. planom ulaganja za Europu već su potaknuta dodatna ulaganja u vrijednosti od 251,6 milijardi EUR u svih 28 država članica. To je 79,8 % prvobitnog cilja od 315 milijardi EUR. Uredbom o EFSU-u 2.0 produljit će se trajanje fonda do kraja aktualnog višegodišnjeg financijskog okvira, odnosno do 2020. Jamstvo EU-a povećat će se sa 16 milijardi EUR na 26 milijardi EUR, a kapital Europske investicijske banke s 5 milijardi EUR na 7,5 milijardi EUR. Time bi se do 2020. trebala mobilizirati privatna i javna ulaganja u iznosu od 500 milijardi EUR.

¹⁴ COM(2017) 335.

¹⁵ COM(2017) 487.

¹⁶ Komisija je u rujnu 2016. predložila jačanje i proširenje Europskog fonda za strateška ulaganja do 2020. (COM(2016) 597).

Javna i privatna ulaganja ključna su za povećanje potencijalnog rasta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Za poboljšanje poslovnih aktivnosti poduzeća i njihove produktivnosti potrebna je fizička i druga infrastruktura. Većim doprinosom privatnog sektora razvoju ljudskog kapitala i infrastrukturnim projektima dopunila bi se i pojačala potpora javnog sektora. U budućnosti bi bilo korisno uspostaviti financijski okvir poticajan za ulaganja i mobilizaciju privatnog kapitala koji omogućuje kombiniranje financijskih instrumenata s bespovratnim sredstvima za pomoć pri pokretanju projekata.

Ulaganja u kvalitetno obrazovanje, osposobljavanje, rast produktivnosti rada i aktivne politike tržišta rada ključni su za osnaživanje građana i njihovo uključivanje na tržište rada kao najboljeg načina za izlazak iz siromaštva i socijalne isključenosti. Važno je građanima omogućiti stjecanje potrebnih vještina i podupirati ih na promjenjivom tržištu rada. Osobito je važan razvoj digitalnih vještina.

Europljani trebaju povoljne, pristupačne i kvalitetne usluge. Za osiguravanje jednakih mogućnosti za sve ključne su usluge kao što je skrb o djeci, izvanškolska skrb, obrazovanje, osposobljavanje, stanovanje, zdravstvene usluge i dugotrajna skrb. Važno je osigurati i prikladno socijalno stanovanje i drugu stambenu pomoć. To podrazumijeva i zaštitu ugroženih skupina od neopravdane prisilne deložacije i ovrhe te rješavanje problema beskućnika.

3. STRUKTURNE REFORME ZA UKLJUČIV RAST, POZITIVNU KONVERGENCIJU I KONKURENTNOST

Strukturne reforme ključne su kako bi se gospodarstvu pomoglo da se nosi sa šokovima, prilagodi dugoročnijim strukturnim promjenama i poboljša rezultate na socijalnom planu. U mnogim je zemljama tijekom gospodarske krize uočen nedostatak odgovarajućih struktura te prilagodljivosti koji su nužni za neometano apsorpiranje šokova i otvaranje puta za brz gospodarski oporavak. Strukturne reforme trebale bi uzeti u obzir distribucijske učinke na različite društvene skupine i regije. Time će se gospodarstvima omogućiti da budu otpornija i konkurentnija te da nastave dugoročni rast s pozitivnim društvenim i gospodarskim rezultatima i konvergencijom.

Utvrđivanje odgovarajućeg redoslijeda i paketa strukturnih reformi od ključnog je značaja za smanjenje kratkoročnih troškova i povećanje dugoročnih koristi reformi u smislu povećane produktivnosti i potencijala rasta. Neke strukturne reforme mogu imati kratkoročne troškove povezane s potražnjom te distribucijske učinke koje bi trebalo uzeti u obzir pri njihovu osmišljavanju i provedbi. Reforme tržišta rada i tržišta proizvoda obično su djelotvornije ako se provode kao dio dobro osmišljenog paketa. Nadalje, reforme javne uprave i poslovnog okruženja imaju minimalne kratkoročne troškove i mogu biti djelotvorne u bilo kojoj fazi gospodarskog ciklusa, što govori u prilog njihovoj provedbi. Jačanje integriteta i transparentnosti javne uprave, uključujući provedbu učinkovitih mjera sprječavanja korupcije, ključno je za pružanje kvalitetnih usluga poduzećima i građanima.

Novi instrument za podupiranje strukturnih reformi

Programom potpore strukturnim reformama (SRSP) financira se prilagođena tehnička potpora na zahtjev država članica kako bi im se pomoglo pri provedbi reformi. Program ima ukupni proračun od 142,8 milijuna EUR za razdoblje od 2017. do 2020. i namijenjen je pružanju pomoći državama članicama pri provedbi reformi koje smatraju potrebnima kako bi svoja

gospodarstva učinile konkurentnijima i pogodnijima za ulaganja. Potpora je dostupna svim državama članicama EU-a, temelji se na potražnji i ne zahtijeva sufinanciranje. Za provedbu programa zadužena je Komisijina Služba za potporu strukturnim reformama (SRSS), koja djeluje u suradnji s drugim službama Komisije. Do sada je pomoć SRSS-a primilo 15 država članica za provedbu više od 150 programa potpore. U okviru ciklusa SRSP-a za 2018. SRSS je zaprimio 444 zahtjeva za potporu od više od 20 država članica, čime su znatno premašena dostupna sredstva SRSP-a za 2018. u visini od 30,5 milijuna EUR.

Tehničkom potporom obuhvaćene su reforme u području upravljanja i javne uprave, upravljanja javnim financijama, poslovnog okruženja, tržišta rada, zdravstvenih i socijalnih usluga, financijskog sektora i pristupa financiranju. Temelji se na dobrim praksama iz cijele Europske unije te na stručnom znanju međunarodnih organizacija, privatnog sektora i Komisije. Praktična potpora i smjernice pružaju se tijekom cijelog procesa reforme, od pripreme i osmišljavanja do provedbe i ocjene reformi. Potpora služi kao pomoć pri provedbi reformi navedenih u okviru programa ekonomskih prilagodbi te za prioritete utvrđene u procesu ekonomskog upravljanja, posebice u preporukama po državama članicama u okviru europskog semestra, te za djelovanja povezana s provedbom zakonodavstva EU-a.

Osiguravanje veće konvergenције i uključivosti osobito je važno za države članice europodručja. Reformama kojima se povećava tržišno natjecanje na tržištima proizvođa, poboljšava poslovno okruženje i povećava kvaliteta institucija potiče se gospodarska otpornost država članica europodručja. Daljnja integracija jedinstvenog tržišta pokazala se glavnim pokretačem rasta. Za smanjivanje razlika u konkurentnosti potrebni su jači temelji rasta i brži rast produktivnosti u zemljama koje zaostaju. Brži rast realnih plaća u europodručju u cjelini pridonio bi održavanju domaće potražnje.

Otpornost i konvergencija

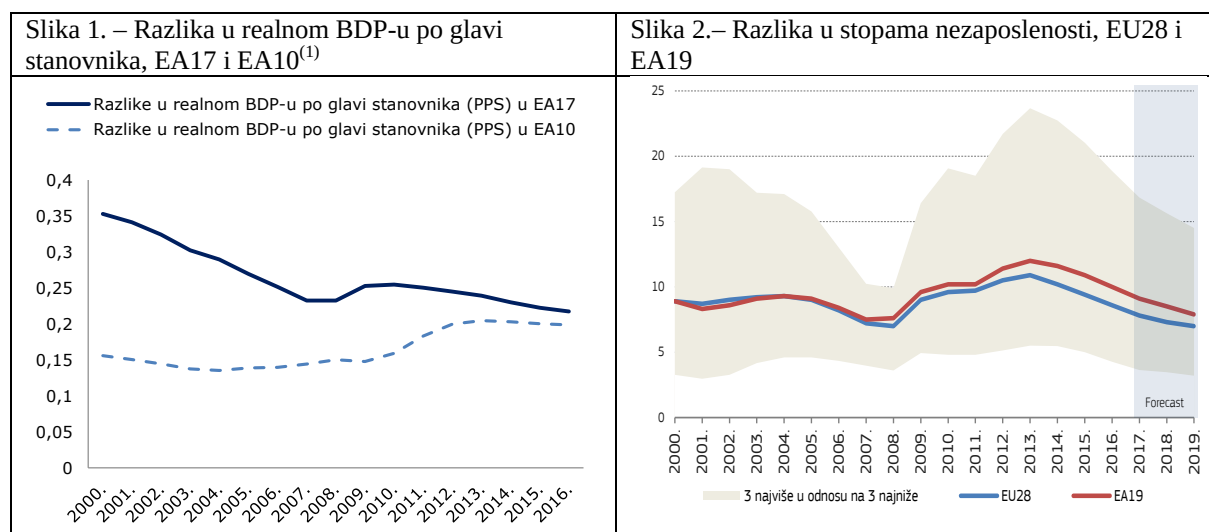
Kako je istaknuto u izvješću petorice predsjednika i ponovljeno u dokumentu za razmatranje o produbljivanju EMU-a, konvergencija prema otpornijim gospodarskim strukturama u državama članicama ključan je element za dugoročni uspjeh EMU-a. Proteklih se godina pokazalo da nedostatak otpornosti u jednom ili više gospodarstava europodručja može imati znatan i dugotrajan učinak na prihode i zapošljavanje u tim zemljama, u drugim zemljama i u europodručju u cjelini. To se osobito odnosi na zemlje u kojima su se s vremenom akumulirale slabosti.

Na sposobnost gospodarstva da ublaži posljedice šoka utječe stupanj podjele rizika putem financijskih tržišta. U tom pogledu jedinstveno tržište pokazalo se glavnim pokretačem konvergenције te može pomoći u jačanju otpornosti ublažavanjem nepredviđenih šokova. Dobro kapitalizirani bankarski sektor i istinska unija tržišta kapitala ključni su za jačanje sposobnosti apsorpcije šokova. Dobro funkcioniranje institucija tržišta rada i konkurentna tržišta proizvođa i usluga također mogu pomoći pri suočavanju sa šokovima i dugoročnim strukturnim promjenama koje se događaju u našim društvima. Vlade mogu poduprijeti prilagodbu učinkovitom i djelotvornom potrošnjom i prihodima, stvarajući fiskalni manevarski prostor u povoljnom razdoblju.

Stvarna konvergencija životnog standarda i visine dohotka ima središnju ulogu u ostvarivanju Unijina cilja gospodarske i socijalne kohezije te pune zaposlenosti. U prvih deset godina od utemeljenja EMU-a ostvaren je znatan rast realnog dohotka i države članice europodručja s početno niskim životnim standardom uspjele su nadoknaditi zaostatak u smislu BDP-a po

stanovniku. Na taj je trend negativno utjecala kriza koja je započela 2008. (slika 1.). Proteklih se godina situacija popravila, iako tek umjereno promatraju li se samo prvobitne države članice europodručja. Stope nezaposlenosti također su bile ujednačenije u državama europodručja prije početka krize, no nakon krize uočljive su veće razlike (slika 2.). Od 2013. ponovno su se smanjile razlike u stopama nezaposlenosti među državama članicama, no te su razlike još uvijek iznad razina prije krize.

To kretanje stvarne konvergencije može se objasniti razlikama u gospodarskim strukturama. Tijekom cijele krize u boljoj su situaciji bili dijelovi europodručja s učinkovitijim tržištima proizvoda i rada te učinkovitijim javnim upravama. Otpornost gospodarstava može se pojačati intenzivnijim i trajnijim procesom dobro raspoređenih strukturnih reformi za odgovor na dugoročne strukturne promjene. Otporne gospodarske strukture nužne su za podupiranje stvarne konvergencije i postupno postizanje trajne konvergencije. Trebaju ih pratiti politike kojima se podupire produktivnost i potencijalni rast u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju te odgovarajuće makroekonomske politike.

Napomene: (1) Nisu uključeni podaci za Irsku i Luksemburg

Promicanje tržišta rada koja dobro funkcioniraju i modernih sustava socijalne skrbi

Globalizacija i tehnološki napredak mijenjaju način na koji živimo i radimo. Njima se stvaraju nove mogućnosti za povećanje produktivnosti, poticanje poduzetništva, otvaranje radnih mjesta i poboljšanje životnog standarda. Istovremeno, oni dovode do preobrazbe sve većeg broja gospodarskih sektora i poslovnih modela te samog tržišta rada, uz više prijelaza između oblika i statusa zaposlenja. Na tržištu rada vidljivi su znakovi polarizacije vještina, a postoji i mogućnost polarizacije dohotka te slabije socijalne kohezije. Učinak promjene često se najjače osjeća na lokalnoj razini, što dovodi do potrebe za ciljanim javnim intervencijama. Došlo je do povećanja upotrebe fleksibilnijih i nestandardnih oblika zapošljavanja. To može biti prilika za poduzeća da prilagode svoje poslovne cikluse, a za pojedince da svoju karijeru usmjere prema postizanju željene ravnoteže između poslovnog i privatnog života. No, time se otvaraju i pitanja o sigurnosti zaposlenja, dohotku i uvjetima rada te mogućem posljedičnom isključenju iz socijalne zaštite. Stoga je iznimno važno uspostaviti zakonodavstvo u području rada i socijalne zaštite koje će odgovoriti na novu stvarnost na tržištu rada.

Učinak krize bio je istovremen s dugoročnijim strukturnim pokretačima promjena. U kontekstu sve duljeg radnog vijeka i karijera koje su sve manje linearne novi su izazov poteškoće mladih generacija prilikom ulaska na tržište rada. U proteklom desetljeću došlo je do stagnacije u zapošljavanju mladih radnika. U 2016. 6,3 milijuna mladih osoba u dobi

između 15 i 24 godina nije bilo u statusu radnog odnosa, obrazovanja ili osposobljavanja. Međugeneracijska pravednost postaje stvaran problem. Ako se ne poduzmu daljnje mjere, to bi moglo dovesti do štetnih učinaka na rast proizvodnje, konkurentnost, održivost sustava socijalne skrbi, mirovinska prava budućih generacija, njihov pristup zdravstvenoj skrbi i njihovo buduće blagostanje.

Socijalni partneri ključni su dionici u procesu reforme. Pravovremenim i učinkovitim uključivanjem socijalnih partnera u osmišljavanje, određivanje etapa i provedbu reformi može se povećati njihov osjećaj odgovornosti te poboljšati učinak i rezultat. Potrebno je razviti nove oblike socijalnog dijaloga, kolektivnih organizacija i kolektivnog pregovaranja kako bi se odgovorilo na izazove koji proizlaze iz novih oblika rada.

Jednake mogućnosti i pristup tržištu rada

Stopa nezaposlenosti u Europi sada je na skoro istoj razini kao prije krize. Siromaštvo i socijalna isključenost počeli su se smanjivati. No, oporavak i dalje ne dopire do svih dijelova društva i gospodarstva. Većina država članica poduzima korake za smanjivanje razlika u dohotku od rada između muškaraca i žena, bolju integraciju ugroženih skupina na tržište rada te poboljšanje kvalitete radnih mjesta i radnog okruženja.

Učinkovite aktivne politike tržišta rada važne su za smanjenje nezaposlenosti mladih i dugoročne nezaposlenosti. Države članice trebale bi pomoći nezaposlenima pružanjem potpore pri traženju posla, osposobljavanju i prekvalifikaciji, a pritom zaštititi one koji nisu u mogućnosti sudjelovati na tržištu rada. Trebalo bi promicati mobilnost radnika u smislu promjene radnog mjesta, sektora i lokacije, uz osiguravanje punog poštovanja postojećih prava. Države članice trebale bi raditi i na postizanju učinkovitijih i prilagođenih javnih službi za zapošljavanje. Komisija će predložiti niz novih inicijativa, među ostalim, osnivanje novog Europskog nadzornog tijela za rad.

Države članice trebaju pomoći građanima da izgrade vještine potrebne na tržištu rada. U većini država članica došlo je do stagnacije ili smanjenja vladanja osnovnim vještinama. Slabe osnovne vještine kod odraslih osoba i dalje su razlog za zabrinutost i negativno utječu na gospodarstvo. Primjerice, za 90 % svih radnih mjesta potrebne su digitalne vještine, no procjenjuju se da ih 44 % Europljana ne posjeduje. Previše je osoba, osobito niskokvalificiranih, nezaposleno ili na nesigurnim radnim mjestima. Došlo je do stagnacije sudjelovanja u obrazovanju odraslih. Konkurentnost Europe i njezina gospodarska važnost na globalnoj razini ovise o kvalificiranoj i sposobnoj radnoj snazi. Potrebno je poboljšati kvalitetu i prikladnost osposobljavanja i kvalifikacija.

Kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje moraju biti dostupni svima. Akademska postignuća i dalje su snažno povezana sa socioekonomskim položajem. Potrebno je uložiti napore kako bi se osigurala jednake mogućnosti i jednak pristup obrazovanju i osposobljavanju u cilju postizanja socijalne uključenosti i boljih gospodarskih rezultata. Za to je potrebno ulagati u početno i kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje, posebno u državama članicama u kojima postoje razlike u rezultatima obrazovanja i pristupu obrazovanju, prije svega kod ugroženih skupina. To iziskuje i ambiciozniji pristup suradnji s državama članicama, kao što je navedeno u Komunikaciji „Obrazovanjem i kulturom jačati europski integritet”¹⁷. Osim toga, u skladu s Novim programom vještina za Europu¹⁸ postoji potreba za unaprjeđenjem strukovnog osposobljavanja i jačanjem učenja kroz rad, među

¹⁷ COM(2017) 673.

¹⁸ COM(2016) 381.

ostalim s pomoću kvalitetnog naukovanja. Trebalo bi olakšati i priznavanje vještina stečenih izvan formalnog obrazovanja i osposobljavanja te pružanje potpore odraslima.

Otvaranje radnih mjesta i pravedni radni uvjeti

Dinamična i uključiva tržišta rada ključna su za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, socijalnu uključenost, poticanje poduzetništva i podupiranje prijelaza na tržištu rada. Inovativni oblici zapošljavanja trebali bi biti popraćeni odgovarajućom sigurnošću zaposlenja i pristupačnom socijalnom zaštitom. Države članice trebale bi zajamčiti pravedno i jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta. Za postizanje odgovarajuće ravnoteže između fleksibilnosti i sigurnosti na tržištu rada potrebno je riješiti problem segmentacije tržišta rada, među ostalim poticanjem prijelaza prema zapošljavanju na neodređeno vrijeme.

Potražnju za radnom snagom trebalo bi poduprijeti i preusmjeravanjem poreznog opterećenja s rada. Ciljanim smanjenjima poreza na rad može se konkretno pridonijeti uključivanju skupina na marginama tržišta rada, kao što su osobe s niskim dohotkom i dugotrajno nezaposleni, uz istovremeno ograničavanje gubitaka prihoda.

Promicanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života ključno je za ravnopravnost spolova i povećanje sudjelovanja žena na tržištu rada. Važno je svima osigurati pristup kvalitetnim uslugama, kao što su skrb o djeci te rani odgoj i obrazovanje. Ravnoteža između poslovnog i privatnog života može se poboljšati i sustavima oporezivanja kojima se ne kažnjavaju osobe koje ostvaruju drugi prihod u kućanstvu te omogućavanjem primjerenog obiteljskog dopusta i fleksibilnih oblika rada za roditelje i njegovatelje.

Potrebno je smanjiti prepreke zapošljavanju, osobito za ugrožene skupine, među ostalim kućanstva sa samohranim roditeljem, osobe s invaliditetom, etničke manjine, izbjeglice i migrante. Napori usmjereni na integraciju na tržište rada moraju se kombinirati s podupiranjem socijalne integracije, u smislu, primjerice, skrbi o djeci, te pristupa zdravstvenoj skrbi i stanovanju, te uklanjanjem prepreka kao što je diskriminacija na tržištu rada. Većom komplementarnošću između tržišta rada i sustava socijalne integracije pomoći će se svim ranjivim skupinama, ostvariti veće blagostanje za sve te stvoriti snažnija socijalna kohezija. Potrebno je i prilagođeno radno okruženje za osobe s invaliditetom te ciljana financijska potpora kako bi im se pomoglo da u potpunosti sudjeluju na tržištu rada i u društvu u cjelini.

Kratkoročne napore za integraciju izbjeglica i migranata na tržište rada trebalo bi zamijeniti sveobuhvatnim, dugoročnijim strategijama za unaprjeđenje njihovih vještina i njihovu integraciju na tržište rada. Ako imaju pristup obrazovanju i osposobljavanju, povećavaju se njihovi izgledi za dobivanje zaposlenja, zaradu pristojne plaće i uključivanje u društvo. Time se povećavaju i izgledi za rast zemlje domaćina te se EU-u omogućuje da iskoristi potencijal izbjeglica i njihovih obitelji te njihove snažne motivacije da budu aktivni članovi društva.

Rast realnih plaća, kao rezultat povećane produktivnosti, ključan je za smanjenje nejednakosti i osiguravanje visokog životnog standarda. Ubrzanjem dinamike kretanja plaća, koje bi dovelo do veće domaće potražnje, dodatno bi se podupro trenutačni gospodarski rast.

Socijalna zaštita i uključenost za borbu protiv nejednakosti i siromaštva

Sustavima socijalne zaštite trebala bi se pružati odgovarajuća i dobro usmjerena dohodovna potpora, poticati sudjelovanje na tržištu rada i osiguravati jednak pristup kvalitetnim uslugama. Rješavanje pitanje nejednakosti trebalo bi biti prioritet, među ostalim

osmišljavanjem nacionalnih poreznih sustava i sustava naknada. Pri osmišljavanju i provedbi strukturnih politika potrebno je uzeti u obzir distribucijski učinak reformi. Države članice trebale bi osigurati odgovarajuće naknade za nezaposlene u razumnom trajanju koje ne bi imale učinak odvratanja od rada. U nekim državama članicama potrebno je razviti naprednije porezne sustave i sustave naknada koji bi općenito bili univerzalniji i prilagođeniji imovinskom stanju, ako je to potrebno. Sustavima socijalne zaštite trebalo bi se građanima koji nemaju dovoljno sredstava osigurati pravo na minimalni dohodak te promicati socijalnu uključenost poticanjem sviju da sudjeluju na tržištu rada i u društvu.

Politike socijalne zaštite i tržišta rada moraju se prilagoditi i novim oblicima zapošljavanja te povećanoj mobilnosti radne snage. Više od polovine osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost u Europi ne ostvaruju pravo na naknade za nezaposlenost. Sustave socijalne zaštite trebalo bi prilagoditi novim načinima rada te osigurati da su prava prenosiva s jednog radnog mjesta na drugo, olakšati kumuliranje doprinosa s više radnih mjesta i osigurati prijelaze na nova radna mjesta.

Države članice trebale bi osigurati održivost i prikladnost mirovinskih sustava za sve. To podrazumijeva osiguravanje jednakih mogućnosti za sve radnike, uključujući samozaposlene osobe, da ostvare prava na mirovinu, među ostalim s pomoću dopunskih programa. Većina država članica provela je reformu svojeg mirovinskog sustava, no potrebno je uložiti više napora kako bi se provedene reforme nadopunile. Potrebno je donijeti pomoćne mjere kako bi se osigurala trajnost reformi. Mirovinska primanja mogu se povećati produljenjem radnog vijeka, povezivanjem dobi za umirovljenje s očekivanim životnim vijekom, izbjegavanjem ranog napuštanja tržišta rada i podupiranjem drugih komplementarnih oblika mirovinskih primanja. Države članice trebale bi uvesti mjere kojima će se osigurati održivost javnih mirovinskih sustava, čak i u nepovoljnim uvjetima.

Potrebno je provesti reforme sustava zdravstvene skrbi i sustava dugotrajne skrbi kako bi se povećala njihova troškovna učinkovitost, osigurala njihova fiskalna održivost te osigurao kvalitetan i cjenovno prihvatljiv pristup skrbi. Izdaci za zdravstvo i dugotrajnu skrb povećavat će se zbog starenja stanovništva i nedemografskih uzroka troškova, kao što je tehnološki napredak u liječenju i lijekovima. Stoga su potrebne mjere politike kako bi se građanima omogućilo da dulje ostanu zdravi osiguravanjem troškovno učinkovitijih sustava zdravstva i dugotrajne skrbi te pravovremenog pristupa pristupačnoj i kvalitetnoj preventivnoj i kurativnoj zdravstvenoj skrbi.

Inovacije i konkurentnost

Osmišljavanje tržišta proizvoda i usluga za budućnost

Nove proizvodne tehnologije i usluge mijenjaju europsku industriju i njezinu sposobnost rasta i tržišnog natjecanja na globalnoj razini. Njima se otvaraju radna mjesta i ostvaruje veća produktivnost i vrijednost za potrošače na korist šireg gospodarstva. Budućnost europske industrije ovisi o njezinoj sposobnosti prilagodbe i inoviranja ulaganjem u nove tehnologije i prihvaćanjem digitalizacije i smanjenja emisija ugljika. Konkurentnost će ovisiti o sposobnosti postizanja veće održivosti i učinkovitog korištenja resursa te sposobnosti iskorištavanja prednosti digitalnih tehnologija. Poslovno okruženje u cjelini treba omogućiti inovacije i poduprijeti otvaranje radnih mjesta.

Strukturne reforme kojima se jačaju tržišta rada i tržišta proizvoda te podupiru inovacije ključne su za razvoj konkurentnijih i otpornijih gospodarstava u EU-u. Na tržištima rada i tržištima proizvoda koja dobro funkcioniraju moguće su prilagodbe putem

neometanog prilagođavanja cijena i promicanja konkurentnosti temeljene na inovacijama, što ima pozitivne učinke na dugoročni rast i rezultate na socijalnom planu.

Posebna pozornost treba se posvetiti širenju novih tehnologija među malim i srednjim poduzećima. Njihove poteškoće u prihvaćanju novih tehnologija i pristupu svježem kapitalu izraženije su u globaliziranom, tehnološki naprednom gospodarstvu. Države članice mogu doprinijeti boljim funkcioniranjem javne uprave, poboljšanjem poslovnog okruženja, dalekovidnim politikama u pogledu vještina, mobilnosti radne snage i regionalnog razvoja te osnaživanjem potrošača. Osim toga, za obnovu proizvodne osnove EU-a u okviru gospodarskog oporavka ključni su uvjeti za jačanje i rast novoosnovanih poduzeća.

Poslovne usluge postaju sve važnije za konkurentnost poduzeća. Sve je veća potražnja za tim uslugama te one čine sve veći udio dodane vrijednosti proizvedene robe. Otvaranje poslovnih usluga većoj konkurentnosti donijelo bi koristi gospodarstvu EU-a u cjelini jer proizvodni sektori koji se temelje na većem udjelu poslovnih usluga imaju veći rast produktivnosti od drugih proizvodnih sektora.

Povećanjem konkurentnosti u području distribucijskih usluga potrošači bi imali više koristi od inovacija i novih tehnologija. Konkurentnim maloprodajnim uslugama potrošačima bi se trebale omogućiti veće koristi od digitalizacije, učinkovitiji vrijednosni lanci, veći izbor i niže cijene. Ostvarivanju tih koristi pridonijela bi primjerena provedba prava potrošača i zakonodavstva o sigurnosti proizvoda.

Daljnijim smanjenjem ograničenja na tržištu usluga povećala bi se produktivnost i konkurentnost te bi se omogućilo otvaranje radnih mjesta. U sektoru usluga i dalje postoje regulatorne i administrativne prepreke. U sektorima poslovnih usluga, građevinarstva, nekretnina i turizma države članice još uvijek imaju nerazmjerne zahtjeve za rezerviranje djelatnosti, nameću stroge uvjete u pogledu pravnog oblika društava i vlasničkih struktura ili iziskuju složene zahtjeve za odobrenje za rad. Smanjenje ograničenja na tržištima usluga, uključujući modele suradnje, dovelo bi do veće konkurentnosti i produktivnosti, jeftinijih usluga, većeg izbora za potrošače te više radnih mjesta, osobito za mlade kvalificirane stručnjake.

Unutarnje tržište EU-a odskočna je daska europskim poduzećima za proširenje njihova poslovanja u svijetu. Najviše radnih mjesta otvara se u informacijskom i komunikacijskom sektoru, administrativnim i pomoćnim uslugama te za stručne, znanstvene i tehničke poslove. Udio tih novootvorenih radnih mjesta u malim i srednjim poduzećima iznosi 85 %. Pravo jedinstveno tržište može dati brze i opipljive rezultate i u sektoru obrane. To znači poticanje konkurencije u industriji, poticanje rasta produktivnosti, prekogranični pristup i suradnju među malim i srednjim poduzećima uzduž vrijednosnog lanca, specijalizaciju, ekonomiju razmjera za dobavljače, optimiziran kapacitet proizvodnje, niže troškove proizvodnje te sigurnost nabave.

4. ODGOVORNE FISKALNE POLITIKE ZA PODUPIRANJE ODRŽIVOSTI I KONVERGENCIJE

Fiskalnu politiku treba prilagoditi specifičnim okolnostima svake zemlje

Nakon što su tijekom krize uloženi znatni naponi u pogledu fiskalne prilagodbe, oporavak je dodatno pridonio poboljšanju stanja javnih financija. No još uvijek nije riješen problem trajno visoke razine javnog duga u više država članica. Predmetne države članice vjerojatno će se suočiti s višim troškovima financiranja nakon smanjenja monetarne akomodacije, osobito u europodručju. Zbog tih viših troškova financiranja potreban bi bio

dodatni fiskalni napor kako bi se ograničilo povećanje udjela duga. Vrijeme je da se poduzmu mjere za sprečavanje još viših troškova financiranja duga u budućnosti i da se uspostave fiskalne rezerve kako bi se našim gospodarstvima pomoglo da budu otpornija na šokove te kako bi se stvorio prostor za veća ulaganja. Okvir gospodarskog upravljanja u EU-u sadržava jasna pravila za države članice, no istovremeno omogućuje fleksibilnost kada je ona potrebna i opravdana.

Fiskalnu politiku treba prilagoditi specifičnim okolnostima svake zemlje. To se mora učiniti u skladu s Paktom o stabilnosti i rastu te se mora uzeti u obzir potreba za stabilizacijom i održivosti. U državama članicama u kojima postoje rizici za održivost postupna konsolidacija u skladu s fiskalnim pravilima EU-a trebala bi težiti fiskalnoj politici kojom se jača oporavak u tijeku i osigurava održivost javnih financija. Osobitu pozornost treba posvetiti sastavu rashoda i prihoda. Države članice koje raspolažu fiskalnim manevarskim prostorom mogu ga iskoristiti za povećanje potencijalnog rasta i domaće potražnje, prije svega s pomoću ulaganja.

Budući da se predviđa da će temeljna inflacija ostati niska, postoji prostor za ostvarivanje većeg rasta bez stvaranja inflacijskih pritisaka. Osim toga, uvelike pozitivna vanjska bilanca europodručja upućuje na to da postoji prostor za daljnje povećanje privatnih ulaganja i potrošnje. Također, zbog niskih troškova financiranja za vlade bi bilo isplativo novim kreditiranjem dati prednost programima ulaganja, osobito ako su javna ulaganja na povijesno niskoj razini i ako je utvrđeno da postoji potreba za tim.

Na temelju tih razmatranja, za europodručje u cjelini bio bi prikladan uglavnom neutralan smjer fiskalne politike u 2018. Očekuje se da će se gospodarska situacija dodatno poboljšati, što potkrepljuje zalaganje za smanjenje javnog duga i obnovu fiskalnih rezervi, posebno u veoma zaduženim zemljama. No kako bi se ojačao potencijal rasta gospodarstava europodručja, trebalo bi očuvati javna ulaganja i čak ih povećati u nekim državama članicama.

Učinkovitije i pravednije oporezivanje i kvalitetnija javna potrošnja

Poboljšanje kvalitete javnih financija, osobito njihova sastava, i bolja upotreba javne nabave ključni su za postizanje učinkovite javne potrošnje. Reformama javne uprave mogu se ostvariti brze i znatne uštede troškova. Za prilagodbu promjenjivom okruženju mogla bi biti potrebna temeljita preobrazba uloge, svrhe, organizacije i pružanja usluga. U paketu o javnoj nabavi u EU-u¹⁹ navedeni su jasni prioriteti u smislu podupiranja nabave u praksi te potpore ulaganjima u EU. U njemu je predstavljen mehanizam za velike infrastrukturne projekte i preporuka o profesionalizaciji javnih kupaca. Moraju se uspostaviti mjere za sprečavanje korupcije i tajnog dogovaranja među dobavljačima te odlučno rješavanje slučajeva nepoštene javne nabave.

Učinkoviti i pravedni porezni sustavi sastavni su dio održivih javnih financija. Većom transparentnošću i učinkovitošću može se pridonijeti obnovi povjerenja javnosti u porezne sustave i poboljšati naplata poreza. Pravednim poreznim sustavima usmjerenima na rast može se smanjiti nejednakost i siromaštvo, potaknuti zapošljavanje, poduprijeti privatna ulaganja i poboljšati poslovno okruženje. Iznimno je važno osigurati ravnopravne uvjete tržišnog natjecanja kako bi se riješio problem određenih multinacionalnih poduzeća koja ostvaruju dobit na jedinstvenom tržištu, a plaćaju nerazmjerno nizak porez. Glavna mjera na razini EU-a uključuje donošenje pravno obvezujućih mjera protiv zlouporaba, povećanu poreznu

¹⁹ COM(2017) 572.

transparentnost te inicijative o reformi sustava PDV-a i zajedničkoj konsolidiranoj osnovici poreza na dobit (CCCTB). Komisija je pokrenula i novi program za pravedno i učinkovito oporezivanje digitalnoga gospodarstva. Za borbu protiv utaje i izbjegavanja poreza potreban je koordinirani pristup u sklopu inicijativa EU-a i nacionalnih politika.

Ambiciozne, sveobuhvatne i redovite analize rashoda mogu biti ključne za poboljšanje kvalitete i sastava javne potrošnje. Analizama rashoda doprinosi se postizanju ili održavanju odgovornih fiskalnih politika te sastavu proračuna koji više pogoduje rastu time što se pruža kritički pregled trendova javne potrošnje te utvrđuju pametniji i učinkovitiji načini potrošnje novca poreznih obveznika. Iako su takve inicijative sve češće u državama članicama, postoji mnogo prostora za poboljšanje načina na koji se one provode i, što je još važnije, njihova učinka promjene na rashodovnoj strani javnih financija.

Za ostvarivanje boljih rezultata u pogledu ključnih prioriteta politike EU-a važan je i jači naglasak na sastavu i učinkovitosti javne potrošnje. Primjerice, države članice složile su se da će bolje koordinirati svoju potrošnju u području obrane, što bi omogućilo i povećanje učinkovitosti. Trenutačno raspršen sustav negativno utječe na interoperabilnost vojne opreme. To može uzrokovati nedostatnu nepripremljenost i nespremnost oružanih snaga te ugroziti kapacitete obrane.

5. SLJEDEĆI KORACI

Države članice trebale bi prioritete koje je Komisija utvrdila u ovom Godišnjem pregledu rasta uzeti u obzir u svojim nacionalnim politikama i strategijama u cilju promicanja rasta, zapošljavanja te socijalne uključenosti i zaštite, osobito u definiranju njihovih nacionalnih programa reformi. Pritom bi trebale i ubrzati provedbu svojih programa reformi te u cijelosti iskoristiti instrumente politike i financiranja koji su im dostupni na razini EU-a.

Komisija će nastaviti dijalog s državama članicama u kontekstu europskog semestra u cilju postizanja zajedničkog razumijevanja najakutnijih izazova u nadolazećim izvješćima po državama članicama te utvrđivanja područja za prioritete mjere u sljedećem krugu preporuka po državama članicama. Države članice trebale bi osigurati da su nacionalni socijalni partneri i nacionalni parlamenti u cijelosti uključeni u proces reforme.

Za države članice europodručja u preporuci Vijeću o ekonomskoj politici europodručja navedena su posebna područja u kojima bi sve države članice europodručja trebale djelovati u cilju uspostave koordiniranog i sveobuhvatnog pristupa daljnjem razvoju europodručja u korist svih njegovih članica, pri čemu bi korist ostvarila svaka država članica pojedinačno te zajedničko valutno područje u cjelini.

S nedavnim proglašenjem europskog stupa socijalnih prava uspostavljen je temelj za konsolidaciju zajedničkog pristupa zaštiti i razvoju socijalnih prava u cijeloj Europskoj uniji, što bi se trebalo odraziti u mjerama koje provode sve države članice. Komisija će u nadolazećim tjednima to nadopuniti paketom predloženih mjera o produbljivanju ekonomske i monetarne unije u cilju pružanje čvrste osnove za razvoj budućeg blagostanja Europe.